

NGŨ VĂN 7

Tuần 2: 13/9/21->18/9/21:Tiết 5->8:

- Chủ đề tích hợp: **VĂN BẢN NHẬT DỤNG VÀ NHỮNG ĐẶC TRƯNG CỦA VĂN BẢN(tiếp theo)**

- TỪ GHÉP

Tiết 5:

2 .Bố cục trong văn bản:

a. Bố cục là gì?

* *Bố cục là sự bố trí, sắp xếp các phần, các đoạn theo một trình tự, một hệ thống rành mạch và hợp lí*

b. Những yêu cầu về bố cục trong văn bản

Ví dụ SGK/29

(1)

- *Một con ếch từ lâu sống trong giếng...hoảng sợ.*

- *Năm ấy ....ra ngoài.*

- *Quen thói kêu ộp ộp*

- *Cuối cùng bị một con trâu giẫm bẹp.*

(2)

- *Có một anh tính cũng hay khoe của...đây không?*

- *Chớp lấy cơ hội, anh ta liền giơ vật áo ra khoe luôn “ Từ lúc ...chạy qua cả .”*

Mỗi chuyện tách 2 đoạn văn.

+ Câu chuyện 1: Nội dung và trình tự sắp xếp: ý, đoạn lộn xộn, không thống nhất, không theo 1 trình tự (câu cuối đoạn 2)

+Câu chuyện 2:

Đoạn 1: hợp lí

Đoạn 2:sắp xếp không hợp lí, nội dung không thống nhất → gây khó hiểu, khó nắm bắt.

=> **Hai câu chuyện: Chưa có bố cục → không hợp lí trong diễn đạt.**

Điều kiện để bố cục được rành mạch, hợp lý:

- *Nội dung các phần trong văn bản phải thống nhất chặt chẽ, giữa chúng phải có sự phân biệt rạch ròi.*

- *Trật tự các phần, các đoạn giúp cho người viết, người nói đạt được mục đích giao tiếp.*

c. Các phần của bố cục

Kiểu văn bản nào cũng cần tuân thủ bố cục ba phần và các phần đều có những nhiệm vụ rõ ràng. Các phần trong văn bản không lặp lại nhau.

-> *Văn bản thường được xây dựng theo một bố cục gồm có 3 phần: Mở bài, thân bài, kết bài*

Tiết 6, 7:

3. Mạch lạc trong văn bản:

=> Mạch lạc là một mạng lưới về ý nghĩa (giống như mạch máu) nối liền các phần các đoạn, các ý tứ của văn bản. Trong văn thơ nó còn được gọi là mạch văn, mạch thơ.

* **Tính chất của mạch lạc trong văn bản:**

+ Trôi chảy thành dòng thành mạch.

- + Tuần tự đi qua khắp các phần, các đoạn trong văn bản.
- + Thông suốt, liên tục, không đứt đoạn.
- * Trong văn bản, mạch lạc là sự tiếp nối các câu, các ý theo một trình tự hợp lí, nhằm làm cho chủ đề liên mạch và gợi được nhiều hứng thú cho người đọc, người nghe.

*Các điều kiện để một văn bản có tính mạch lạc.

- Có một đề tài, chủ đề chung xuyên suốt.
  - Các phần, các đoạn phải tiếp nối nhau theo một trình tự rõ ràng, hợp lí.
- Ở văn bản: “ Cuộc chia tay của những con búp bê”: mạch văn thống nhất qua các phần, các đoạn là sự chia tay nhưng hai con búp bê (tình cảm của hai anh em) không phải chia tay. Không một bộ phận nào trong truyện lại không liên quan đến chủ đề đau đớn đó.

-> **Mạch lạc và liên kết có sự thống nhất.**

-> **Một văn bản có thể mạch lạc khi các đoạn đó liên hệ với nhau về thời gian, không gian, tâm lí, ý nghĩa miễn là sự liên hệ ấy hợp lí, tự nhiên.**

III. LUYỆN TẬP:

Đề bài: Câu chuyện *Cuộc chia tay của những con búp bê* đã cho chúng ta thấy tình cảm anh em chân thành, thắm thiết. Em hãy tìm hiểu và kể lại một câu chuyện trong thực tế cuộc sống về tình cảm sâu nặng này.

Thực hành viết:

Gợi ý:

- Tìm hiểu yêu cầu của đề.
- + Đề yêu cầu viết kiểu bài gì?
- + Nội dung ?
- Câu chuyện xung quanh em hoặc trên ti vi, sách báo.
- Liên hệ với cách kể chuyện của Khánh Hoài trong cuộc chia tay của những con búp bê.
- + Bài viết của em hướng tới ai?
- + Tại sao em muốn kể về câu chuyện này?
- + Điều gì đã xảy ra? Ai đã ở đó? Nó xảy ra khi nào? Nó xảy ra ở đâu? Nó xảy ra như thế nào?

Bài tham khảo

Chắc hẳn mọi người chưa thể quên câu chuyện về cậu bé ở Sơn La đã đạp xe đạp, vượt qua hơn 100 cây số về Hà Nội thăm em trai. Cậu bé đó là Vì Quyết Chiến (13 tuổi, học sinh lớp 7 Trường THCS Chiềng Yên (xã Chiềng Yên, huyện Vân Hồ, tỉnh Sơn La), khi biết đến hành trình vượt hơn 103km từ Tây Bắc xuống Hà Nội để thăm em trai. Trên chiếc xe đạp mất phanh, bụng rỗng, họng khát khô nhưng Chiến nói "chẳng mệt, chỉ muốn gặp em".

Khi đi học về, nghe ông nội bảo em trai ốm nặng, em đã quyết tâm đi thăm em. Đầu trần, Chiến mặc chiếc áo mỏng, đạp chiếc xe đạp cà tàng là món quà mà người bác mới tặng. Chiếc xe không phanh, không chuông, Chiến biết nhưng chẳng còn phương tiện nào khác. "Mình phải đi thăm em, không để mọi người biết". Dù chưa biết Hà Nội ở đâu, quãng đường dài thế nào, nhưng vì nỗi nhớ em đã khiến Chiến có hành động như

thể. Tình yêu thương của em thật trong sáng và đáng trân trọng bởi “Anh em như thể tay chân/ Rách lành đùm bọc, dở hay đỡ đần”.

Bài tập 1: (Trang 18)

? Sắp xếp các câu văn theo một thứ tự hợp lí để tạo thành một đoạn văn có tính liên kết.

- Chia nhóm thảo luận → trình bày. HS nhận xét, đối chiếu đáp án.

Sắp xếp theo thứ tự sau:(1)- (4)-(2) – (5) – (3)

Bài tập 2:(Trang 19)

- > Đoạn văn không có sự liên kết vì các câu không cùng nói về một nội dung.

Bài tập 1:(Trang 30)

- VD: Đơn xin vào Đoàn; Đơn xin nghỉ học, Giấy đề nghị...

→ Các văn bản trên có sức thuyết phục cao nếu biết sắp xếp ác ý cho rành mạch.

→ Văn bản khó hiểu, thiếu sức thuyết phục nếu các ý sắp xếp thiếu hợp lí.

Bài tập 3: (Trang 30,31)

Bố cục chưa rành mạch, chưa hợp lý.

- Các điểm(1,2,3) ở thân bài mới chỉ kể lại việc học tốt, chưa trình bày kinh nghiệm học tốt. Điểm (4) chưa nói về học tập.

- Để bố cục rành mạch nêu lần lượt từng kinh nghiệm học tập.

- Để có bố cục hợp lí: Chú ý đến trật tự sắp xếp các kinh nghiệm.

Bài 1(trang 32):

1.b(2): Đoạn văn của Tô Hoài:

- Chủ đề xuyên suốt toàn đoạn văn của Tô Hoài là: *sắc vàng trù phú, đậm ấm của làng quê vào mùa đông, giữa ngày mùa.*

- Trình tự 3 phần: Mạch thông suốt, bố cục mạch lạc:

+ Câu đầu: Giới thiệu bao quát về sắc vàng (thời gian, không gian)

+ Nêu biểu hiện của sắc vàng trong thời gian, không gian đó.

+ Hai câu cuối: Nhận xét, cảm xúc về màu vàng.

Bài 2(Trang 34)

- Ý chủ đạo (chủ đề): Cuộc chia tay của hai đứa trẻ và hai con búp bê.

- Nếu thuật lại tỉ mỉ nguyên nhân dẫn đến sự chia tay của hai người lớn làm cho ý chủ đạo bị phân tán không giữ được sự thống nhất, văn bản mất tính mạch lạc.

BT bổ sung: (về nhà)

BT1. Tìm câu ca dao, bài hát ngợi ca tấm lòng của cha mẹ dành cho con cái, con cái dành cho cha mẹ.

BT2: Cảm nghĩ của em về tình cảm gia đình qua các văn bản đã học bằng một đoạn văn ngắn khoảng 15 dòng.

BT3: Chọn một đoạn trong văn bản mẹ tôi có nội dung thể hiện vai trò lớn lao của mẹ đối với con và học thuộc.

Bài 2: Viết bài văn kể chuyện về một sự việc em lỡ làm cho bố mẹ buồn phiền.

Kết thúc bài học theo chủ đề.

Chúng ta học tiếp tiết 8 .

Tiết 8:

TỪ GHÉP

I. Các loại từ ghép:

VD1: SGK/13

bà   ngoại
T.chính   T.phụ
└──────────┘
↑

Thơm   phức
└──────────┘
↑

Tiếng chính đứng trước, tiếng phụ đứng sau, tiếng phụ bổ sung nghĩa cho tiếng chính.

---> **Từ ghép chính phụ.**

VD: Xe đạp, hoa hồng...

VD2: SGK/14

- Quần áo
- Trầm bổng

Các tiếng bình đẳng với nhau về quan hệ ngữ pháp.

---> **Từ ghép đẳng lập**

VD: Nhà cửa, sông núi...

Ghi nhớ 1: SGK/14

II. Nghĩa của từ ghép:

1. Nghĩa của từ ghép chính phụ:

VD1: SGK/14

-Bà: người sinh ra cha hoặc mẹ, chỉ người phụ nữ lớn tuổi.

-Bà ngoại: người sinh ra mẹ.

->Nghĩa của từ ghép chính phụ hẹp hơn nghĩa của tiếng chính(có tính phân nghĩa).

2. Nghĩa của từ ghép đẳng lập:

VD2: SGK/14

-Quần áo: chỉ chung cả quần áo.

Quần, áo: chỉ từng sự vật riêng lẻ.

-> Nghĩa của từ ghép đẳng lập khái quát hơn nghĩa của các tiếng tạo nên nó(có tính hợp nghĩa).

Ghi nhớ 2: SGK/14

III. Luyện tập:

Bt1/15: Xếp các từ ghép theo loại:

Từ ghép chính phụ: lâu đời, xanh ngắt, nhà máy, nhà ăn, cười nụ.

Từ ghép đẳng lập: suy nghĩ, chải lưới, cây cỏ, âm ướt, đầu đuôi.

Bt2/15: Điền thêm tiếng để tạo từ ghép chính phụ:

Bút chì-Thước kẻ-Mưa rào-Làm vườn-Ăn cơm-Trắng xóa-Vui lòng-Nhát gan.

Bt3/15: Điền thêm tiếng để tạo từ ghép đẳng lập:

- Núi: núi rừng, núi sông
- Mặt: mặt mũi, mặt mày
- Ham: ham mê, ham muốn, ham thích
- Học: học hành, học hỏi
- Xinh: xinh tươi, xinh đẹp
- Tươi: tươi đẹp, tươi tốt

Bt4/15: Có thể nói một cuốn sách, một cuốn vở vì: Sách, vở những danh từ chỉ sự vật tồn tại dưới dạng cá thể, có thể đếm được.

Không thể nói một cuốn sách vở vì: Sách vở là từ ghép đẳng lập có nghĩa tổng hợp chỉ chung.

Bt5/15, 16:

a. Không phải mọi loại hoa có màu hồng đều được gọi là hoa hồng vì:

- Có những loại hoa có màu hồng như: lan, mùi giò, giấy....
- Hồng là tên riêng của một loại hoa (có thể có màu vàng, trắng, đỏ..)

b. Em Nam nói như thế là đúng vì:

- Áo dài là loại áo có hai vạt dài đến đầu gối(hoặc hơn), khuy gài kéo từ cổ đến hông.
- Ở đây ý nói cái áo dài này có vạt hơi ngắn so với chiều cao của chị gái Nam.

c. Không phải mọi loại cà chua đều chua vì: cà chua là loại quả khi ăn có thể nhận biết mức độ vị chua ngọt khác nhau nên có thể nói “Quả cà chua này ngọt quá.”

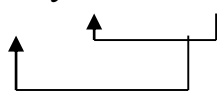
d. Không phải mọi loại cá có màu vàng đều là cá vàng vì: Cá vàng là loại cá cảnh,thân thường có màu hồng nhạt,vảy vàng óng ánh, đuôi lớn và xòe to ra.

Bt6/16: So sánh nghĩa của các từ ghép với nghĩa của các tiếng tạo nên chúng.

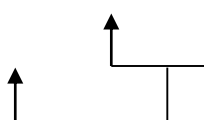
- Mát tay: giỏi trong việc chăm sóc, chữa bệnh, chăn nuôi.(thầy thuốc mát tay)
  - Nóng lòng:muốn biết gấp, được gấp (nóng lòng mong đợi)
  - Gang thép: cứng cỏi, khó lay chuyển .(lòng dạ gang thép)
  - Tay chân: người thân tín(đưa tay chân vào nắm các vị trí quan trọng).
- ⇒ Nghĩa khái quát hơn nghĩa của các tiếng tạo nên nó.

Bt7/16: Phân tích cấu tạo của những từ ghép.

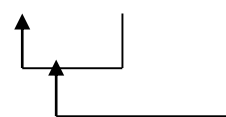
Máy hơi nước

Than tổ ong

Bánh đa nem

HẾT TUẦN 2